

**UCHWAŁA NR XXV/144/2013
RADY GMINY W GARDEI**

z dnia 27 marca 2013 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Gardeja na lata 2013-2015.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.) **Rada Gminy w Gardei uchwala** , co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Gardeja na lata 2013 – 2015 w brzmieniu, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Edward Cykał

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2013 -2015

I. WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny został przygotowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Główne cele programu wpisuje się w Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gardeja na lata 2006-2015. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do:

1. wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
2. powrotu do rodziny,
3. utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami biologicznymi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów ,
4. stabilnego środowiska wychowawczego,
5. kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
6. pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
7. ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
8. informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do wieku i stopnia dojrzałości,
9. ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
10. poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
11. dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Rodzina to podstawowy element społecznej kultury, pełniący wiele funkcji niezbędnych do prawidłowego rozwoju emocjonalnego i psychofizycznego dziecka. Jest naturalnym

środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami.

Aby zbadać jakość i poziom działalności wychowawczej rodziny analizuje się trzy grupy czynników, które decydują o charakterze i skutkach wychowania rodzinnego. Są to:

- Czynniki ekonomiczno – społeczne (wielkość i struktura rodziny, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi, tj. warunki mieszkaniowe rodziny, poziom odżywiania, poziom ubioru, majątek trwały, podział prac i ról w rodzinie).
- Czynniki kulturalne (wykształcenie rodziców i zdobywanie przez nich kwalifikacji, kultura językowa rodziny i jej majątek kulturalny, spędzanie czasu wolnego przez członków rodziny, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci i ich przyszłego zawodu, do tradycji i nowoczesności, pielęgnowanie obyczajów i podatność na zmiany).
- Czynniki psychospołeczne (rodzaj i siła więzi społecznych i emocjonalnych, uznawane i realizowane wzorce życia rodzinnego, stosunek członków rodziny do zjawisk patogennych w domu i w środowisku, postawy, style i metody wychowania, ogólna atmosfera panująca w środowisku rodzinnym, opinia o rodzinie w środowisku).

Biorąc pod uwagę powyższe czynniki spośród rodzin zamieszkujących dane środowisko, oprócz rodzin normalnych wymienia się rodziny wzorowe, rodziny jeszcze wydolne i rodziny niewydolne wychowawczo oraz rodziny patologiczne. Zostały one scharakteryzowane w następujący sposób:

Rodzina wzorowa stwarza swoim dzieciom jak najlepsze warunki wychowawcze, dąży do stałego podnoszenia poziomu wychowawczego. Rodzice sami podejmują inicjatywy wychowawcze, nawet w stosunku do szkoły.

Rodzina jeszcze wydolna wychowawczo charakteryzuje się tym, że warunki wychowawcze bywają tam niekiedy zachwiane, podobnie jak jej ogólne funkcjonowanie. Występują tam dorywczo niedomagania i odchylenia we wszystkich elementach działalności wychowawczej (ekonomiczne, kulturalne, i psychospołeczne). Mimo tych zakłóceń czyni ona wysiłki, aby swoją niepewną chwilowo sytuację poprawić. Jest w niej poczucie odpowiedzialności za wychowanie dzieci.

W rodzinie niewydolnej wychowawczo dochodzi często do zaburzeń we współżyciu rodziny, co wiąże się na ogół z niepowodzeniami życiowymi poszczególnych jej członków. Funkcjonowanie wychowawcze tej rodziny jest nieodpowiednie, styl i metody wychowawcze

rodziców niezgodne z poziomem rozwoju dzieci, częste błędy wychowawcze, co jest przyczyną trudności dydaktyczno – wychowawczych potomstwa.

Rodzina patologiczna to ta, która pozostaje w stałej kolizji z prawem i moralnością min. z powodu nagminnych kradzieży, rozbojów, gier hazardowych, przemytu, prostytucji i stręczycielstwa, włóczęgostwa, uchylania się od uczciwej pracy, alkoholizmu i narkomanii.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Dlatego jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

II. DIAGNOZA

Problemy społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy gminy Gardeja najczęściej związane są z ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą.

Dokładnie obrazuje to poniższa tabela sporządzona wg danych GOPS w Gardei.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
Ubóstwo	483	1691
Bezdomność	6	6
Bezrobocie	407	1467
Niepełnosprawność	174	527
Długotrwała lub ciężka choroba	134	484
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	152	726
Alkoholizm	3	9
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	2	5

Tabela Nr 1. Powody przyznania pomocy w 2012 r.

Także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest częstym powodem trudnej sytuacji życiowej części rodzin zamieszkujących gminę. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie. Odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Podstawą pomocy w tych przypadkach jest wsparcie rodziny w rozwiązywaniu problemów społecznych, odbudowaniu prawidłowych relacji, modelowaniu właściwego wypełniania ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Pomoc powinna być kompleksowa i prowadzić do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin poprzez przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych.

Liczbę rodzin, charakteryzujących się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, którym GOPS w Gardei przyznał pomoc w latach 2009-2012 obrazuje tabela nr 2.

LICZBA RODZIN	2009 ROK	2010 ROK	2011 ROK	2012 ROK
w tym - niepełne	78	102	106	89
- wielodzietne	75	71	67	63
Razem	153	165	163	152

Tabela Nr 2. Liczba rodzin, w których jednym z powodów trudnej sytuacji życiowej była niezaradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

III. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE WSPIERANIA RODZIN NA TERENIE GMINY GARDEJA

W strukturach lokalnych działa:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gardei,
2. Urząd Gminy Gardeja,
3. Komisariat Policji w Gardei,
4. Zespół Interdyscyplinarny w Gardei przy GOPS,
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gardei,
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gardei, Ośrodek Zdrowia w Wandowie
7. Szkoła Podstawowa w Cyganach,
8. Szkoła Podstawowa w Czarnem Dolnem,
9. Szkoła Podstawowa w Morawach,
10. Szkoła Podstawowa w Otłowcu,
11. Szkoła Podstawowa w Trumiejach,
12. Przedszkole w Gardei,
13. Zespół Szkół w Gardei,
14. Gimnazjum w Wandowie,
15. Gminny Ośrodek Kultury w Gardei.
16. Świetlica środowiskowa w Nowej Wiosce,
17. Świetlica środowiskowa w Klasztorcu,
18. Świetlica środowiskowa w Gardei,
19. Świetlica środowiskowa w Rozajnach,
20. Świetlica środowiskowa w Otłowcu,
21. Świetlica środowiskowa w Czarnem Dolnem,
22. Świetlica środowiskowa w Wilkowie,
23. Świetlica środowiskowa w Wraclawku,
24. Świetlica środowiskowa w Cyganach,
25. Świetlica środowiskowa w Morawach,
26. Świetlica środowiskowa w Klecewie,
27. Świetlica środowiskowa w Trumiejach.

IV. REALIZATOR PROGRAMU

Realizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gardei w partnerstwie z :

- Powiatowym Urzędem Pracy w Kwidzynie,
- Placówkami oświatowymi,
- Urzędem Gminy Gardeja,
- Policją,
- Ośrodkiem Zdrowia,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gardei,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Sądem Rodzinnym,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie,
- Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Kwidzynie

V. CELE PROGRAMU

Cel główny

Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Cele szczegółowe

1. *Pozostanie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania, które będzie możliwe poprzez realizację następujących zadań:*
 - Pomoc i wsparcie ze strony asystenta rodziny, zatrudnionego przez GOPS lub rodziny wspierającej w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.
 - Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
 - Wsparcie instytucjonalne dla rodzin dysfunkcyjnych.

- Długofalowa praca socjalna.
- 2. *Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej, poprzez realizację następujących zadań:*
 - Zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo – wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub w formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej.
 - Reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.
- 3. *Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji.*
- 4. *Wzmocnienie roli i funkcji rodziny.*
- 5. *Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny.*

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gardei wyznaczył następujące kierunki działania związane z wyznaczonymi powyżej celami:

1. *Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, polegająca na:*
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawcze, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
 - opracowaniu i realizacji planu pracy z rodzinami będącymi w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo.
2. *Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gardei:*
 - z systemu pomocy społecznej
 - z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
 - z systemu dodatków mieszkaniowych
 - w formie żywności

3. Powołanie instytucji asystenta rodziny.

Asystent rodziny jest pracownikiem samorządowym zatrudnionym przez gminy i powiaty, a jego praca polega na wspieraniu rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Asystent rodziny pełni rolę pomocnika, mediatora i doradcy, wspiera i aktywizuje działania zmierzające do zmiany wzajemnych stosunków w rodzinie, do budowania pozytywnej motywacji do zmiany, a także poczucia własnej sprawczości, czy też możliwości wpływu na swoje życie. Praca z rodziną ma także na celu motywowanie do działania, przygotowanie do pełnienia ról społecznych odpowiednich do wieku, w tym także podnoszenia kwalifikacji oraz podejmowania pracy.

Asystent prowadzi prace z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem w zakresie realizacji planu pracy z rodziną. Plan pracy obejmuje najczęściej:

- trening budżetowy polegający na wyuczeniu umiejętności gospodarowania środkami finansowymi, w tym umiejętność planowania wydatków;
- trening żywnościowy polegający na wyuczeniu umiejętności przygotowania posiłków opartych na zbilansowanej diecie odpowiedniej dla dzieci i młodzieży w określonym wieku;
- trening kompetencji wychowawczych polegający na wyuczeniu umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, w tym także komunikacji bez przemocy, organizowanie czasu wolnego dzieciom, budowanie prawidłowych więzi między członkami rodziny;
- trening rozwoju osobistego polegający na wyuczeniu umiejętności rozpoznawania własnych umiejętności, potrzeb i oczekiwań;
- trening higieniczny, polegający na wyuczeniu umiejętności dbania o higienę, prawidłowe odżywianie, a w razie potrzeby o leczenie i rehabilitację.

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji czy też od pielęgniarki środowiskowej.

Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny.

4. *Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny.*
5. *Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.*
6. *Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.*
7. *Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.*
8. *Współdziałanie z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczącej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.*
9. *Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.*

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. *Potencjalne źródła finansowania programu:*
 - Budżet Gminy Gardeja,
 - Budżet Państwa,
 - Programy resortowe
2. *Monitorowanie programu*

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gardei do końca lutego każdego roku przedłoży Wójtowi Gminy Gardeja sprawozdanie z realizacji Programu. Następnie Wójt Gminy Gardeja do dnia 31 marca każdego roku złoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby w tym zakresie. W oparciu o przedstawione przez Wójta dane, Rada Gminy uchwała program wspierania rodziny oraz dokonuje zmian w już przyjętym dokumencie.

Uzasadnienie

Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013, poz. 135 ze zm.) ustawodawca nałożył na Gminy nowe obowiązki w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi które pozbawione są prawidłowo funkcjonującej władzy rodzicielskiej.

Zapis art. 176 pkt. 1 wymienionej ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.